# Kostendelersnorm

Per 1 januari 2023 is de leeftijd waarop de *kostendelersnorm* wordt toegepast verhoogd van 21 jaar 27 jaar. De hoofdregel is dat iedereen die 27 jaar of ouder is en in dezelfde woning als betrokkene zijn hoofdverblijf heeft, als kostendelende medebewoner wordt gezien. Dat betekent dat kosten gedeeld kunnen worden en er een lagere bijstandsnorm van toepassing is. Er is wel een aantal uitzonderingen op de hoofdregel. Studenten en commerciële relaties (huurders) worden niet als kostendelende medebewoners beschouwd.
Voor uitkeringsgerechtigden van 21 t/m 26 jaar die inwonen bij hun ouders verandert er niets, zij blijven de *kostendelersnorm* ontvangen. De bijbehorende bedragen staan hier.

## ◎ Wijziging leeftijdsgrens kostendelersnorm naar 27 jaar

De leeftijdsgrens voor de *kostendelersnorm* is per 1 januari 2023 verhoogd van 21 jaar 27 jaar. Inwonende huisgenoten tot 27 jaar zijn vanaf die datum niet langer van invloed op de hoogte van de bijstandsnorm van de uitkeringsgerechtigde(n), vaak de ouder(s).
Voor de jongeren van 21 tot 27 jaar geldt dat huisgenoten van 27 jaar en ouder wel meetellen als kostendelende medebewoner. Voor hen verandert niets.
De systematiek en berekening van de *kostendelersnorm* wijzigt ook niet. De meeste studenten en personen met een commercieel huurcontract tellen dus nog steeds niet mee voor de *kostendelersnorm*.

### Maatwerk

Het is en blijft mogelijk om maatwerk te bieden als de situatie daar om vraagt. Het uitgangspunt is het bieden van bestaanszekerheid aan iedereen.
De regering wil er met deze wetswijziging voor zorgen dat ouders met een uitkering er niet langer op achteruitgaan zodra hun inwonende kinderen 21 jaar worden. De leeftijd wordt daarom verhoogd naar 27 jaar. Het is de bedoeling dat door de wetswijziging dak- en  thuisloosheid onder jongeren wordt voorkomen.

### IOAW/IOAZ

De wijziging geldt ook voor de IOAW en IOAZ, alleen voor wat betreft de verhoging van de leeftijd. De huidige systematiek verandert niet. Dat wil zeggen dat de kostendelersgrondslag in de IOAW/Z alleen geldt voor een alleenstaande rechthebbende die met een of meer meerderjarige personen in dezelfde woning woont. Bij de IOAW/Z is de kostendelersgrondslag IOAW/Z een vaste verlaging van 50% van de grondslag, ongeacht het aantal personen met wie de woonkosten kunnen worden gedeeld.

### Enkele voorbeelden

In de voorbeelden zijn alle personen 21 jaar of ouder, geen student, is er geen sprake van een commercieel huurcontract of tijdelijke crisisopvang en hebben allen recht op bijstand (Pw). Volg de link voor de bijbehorende bedragen.

| **3 alleenstaanden delen een huis (leeftijd)** | **situatie tot 31-12-2022** | **situatie per 1-1-2023** |
|---|---|---|
| Persoon a (50) | 43,3% (kdn 3 personen) | 70% (norm alleenstaande) |
| Persoon b (26) | 43,3% (kdn 3 personen) | 50% (kdn 2 personen) |
| Persoon c (25) | 43,3% (kdn 3 personen) | 50% (kdn 2 personen) |

*Toelichting situatie per 1-1-2023*
Persoon a ontvangt de norm voor een alleenstaande. Persoon b en c delen de kosten met alleen
persoon a. Dus de *kostendelersnorm* voor 2 personen is voor hen van toepassing.

| **3 alleenstaanden delen een huis (leeftijd)** | **situatie t/m 31-12-2022** | **situatie per 1-1-2023** |
|---|---|---|
| Persoon a (50) | 43,3% (kdn 3 personen) | 50% (kdn 2 personen) |
| Persoon b (28) | 43,3% (kdn 3 personen) | 50% (kdn 2 personen) |
| Persoon c (21) | 43,3% (kdn 3 personen) | 43,3% (kdn 3 personen) |

*Toelichting situatie per 1-1-2023*
Persoon a en b delen de kosten, persoon c is geen kostendeler meer. Voor a en b is de
*kostendelersnorm* voor 2 personen van toepassing. Persoon c deelt de kosten met persoon a en b, dus voor c is de *kostendelersnorm* voor 3 personen van toepassing.

| **Gezamenlijke huishouding (gez. hh.) met 1 medebewoner (leeftijd)** | **situatie t/m 31-12-2022** | **situatie per 1-1-2023** |
|---|---|---|
| Persoon a (25) | 43,3% (kdn 3 personen) | 50% (norm gehuwden) |
| Persoon b (23) | 43,3% (kdn 3 personen) | 50% (norm gehuwden) |
| Persoon c (26) | 43,3% (kdn 3 personen) | 70% (alleenstaande) |

*Toelichting situatie per 1-1-2023*
Persoon a en b zijn partners en ontvangen gezamenlijk 100%. Zij delen de kosten niet langer met
persoon c, want die is jonger dan 27 jaar. Persoon c heeft geen kostendelende

medebewoners
(persoon a en b zijn ook beiden jonger dan 27 jaar) en ontvangt de norm voor een alleenstaande.

| gez.hh met 1 medebewoner (leeftijd) | situatie t/m 31-12-2022 | situatie per 1-1-2023 |
|---|---|---|
| Persoon a (57) | 43,3% (kdn 3 personen) | 50% (kdn 2 personen) |
| Persoon b (23) | 43,3% (kdn 3 personen) | 43,3% (kdn 3 personen) |
| Persoon c (28) | 43,3% (kdn 3 personen) | 43,3% (kdn 3 personen) |

*Toelichting situatie per 1-1-2023*
Persoon a is alleenstaande, personen b en c zijn partners. Voor persoon a geldt de *kostendelersnorm* voor 2 personen. Hij kan de kosten delen met persoon c (27 jaar of ouder), maar niet met b (jonger dan 27 jaar). Partners kunnen geen kostendelende medebewoners van elkaar zijn (artikel 19 a lid 1 onder a Pw). Omdat zij samen de kosten kunnen delen met persoon a, ontvangen zij een samengestelde gehuwdennorm gelijk aan *kostendelersnorm* 3 personen.

| gez.hh met 2 medebewoners (leeftijd) | situatie t/m 31-12-2022 | situatie per 1-1-2023 |
|---|---|---|
| Persoon a (50) | 40% (kdn 4 personen) | 43,3% (kdn 3 personen) |
| Persoon b (47) | 40% (kdn 4 personen) | 43,3% (kdn 3 personen) |
| Persoon c (27) | 40% (kdn 4 personen) | 43,3% (kdn 3 personen) |
| Persoon d (25) | 40% (kdn 4 personen) | 40% (kdn 4 personen) |

*Toelichting situatie per 1-1-2023*
Persoon a, b en c kunnen de kosten alleen met elkaar delen, dus geldt voor hen de *kostendelersnorm* voor 3 personen. Persoon d heeft 3 kostendelende medebewoners, dus is de *kostendelersnorm* voor 4 personen van toepassing.

## ◎ Wie geldt als een kostendelende medebewoner?

De kostendelende medebewoner is de persoon van 27 jaar of ouder die in dezelfde woning als betrokkene zijn hoofdverblijf heeft. Op dit uitgangspunt zijn er enkele uitzonderingen.

### Echtgenoot

De echtgenoot van betrokkene is geen kostendelende medebewoner. Betrokkene en zijn echtgenoot zijn aan te merken als gehuwden en kunnen geen kostendelende medebewoners van elkaar zijn.

## Persoon die onderwijs volgt

Het gaat hierbij om iemand die:

- onderwijs volgt waarvoor aanspraak op WSF 2000 kan bestaan en bij aanvang van dat onderwijs gelet op zijn leeftijd in aanmerking kan komen voor die studiefinanciering. Hieronder vallen wo, hbo en BOL-studenten;
- onderwijs volgt waarvoor aanspraak kan bestaan op een tegemoetkoming op grond van hoofdstuk 4 van de WTOS en bij aanvang van dat onderwijs gelet op zijn leeftijd in aanmerking kan komen voor die tegemoetkoming;
- een VAVO-opleiding volgt onder hoofdstuk 4 van de WTOS. De deeltijdstudie VAVO valt onder hoofdstuk 5 van de WTOS en telt dus niet;
- een BBL-opleiding volgt;
- een vergelijkbaar soort onderwijs of beroepsopleiding als hiervoor genoemd volgt buiten Nederland en bij aanvang van dat onderwijs jonger dan 30 jaar is of in de maand waarin hij is gestart 30 is geworden.

### Levenlanglerenkrediet

Studenten die studiefinanciering ontvangen, zijn uitgezonderd van de *kostendelersnorm*. Dit geldt niet voor studerenden met een levenlanglerenkrediet. Artikel 19a lid 1 onder d Pw 1e verwijst naar artikel 3.1 eerste en tweede lid van de WSF 2000. Het levenlanglerenkrediet is daar niet opgenomen. Bovendien staat in artikel 3:16b WSF 2000 dat het levenlanglerenkrediet slechts wordt verstrekt als de studerende niet in aanmerking komt voor studiefinanciering als bedoeld in artikel 3.1 eerste en tweede lid WSF 2000. Hieruit kan geconcludeerd worden dat de uitzondering op de *kostendelersnorm* niet van toepassing is bij het levenlanglerenkrediet.

## Schriftelijke overeenkomst

Er zijn 2 mogelijkheden. De 1e is dat sprake is van een schriftelijke overeenkomst met de betrokkene waarbij een commerciële prijs is overeengekomen als (onder)(ver)huurder of kostganger/kostgever en

- waarbij hij in dezelfde woning woont als betrokkene en
- geen bloed- of aanverwant in de eerste of tweede graad is van betrokkene.

De 2e mogelijkheid is dat sprake is van een schriftelijke overeenkomst met een derde waarbij een commerciële prijs is overeengekomen als (onder)huurder of kostganger

- waarbij hij in dezelfde woning woont als betrokkene en
- zowel hij als betrokkene een schriftelijke overeenkomst hebben met dezelfde derde.

Als een betrokkene stelt een schriftelijke overeenkomst te hebben, dan moet hij deze op verzoek overleggen en bovendien de betaling van de commerciële prijs aantonen door betalingsbewijzen.

### Wat is nu een commerciële huurprijs?

De prijs moet in verhouding staat tot het geleverde en is in het commerciële verkeer gebruikelijk. Welk bedrag dat is, is afhankelijk van de regio. Betrokkene moet aan de hand van schriftelijke stukken aantonen dat sprake is van een overeenkomst en een commerciële prijs. Bovendien moet betrokkene

betalingsbewijzen kunnen overleggen. De commerciële prijs en de zakelijke relatie kan worden getoetst aan de hand van schriftelijke bewijsstukken en de vergelijking van commerciële huurprijzen.

### Wel commerciële huur, toch *kostendelersnorm*

Als er sprake is van een individueel huurcontract, maar waarbij één huurprijs wordt opgebracht door de bewoners gezamenlijk, zodat het deel van elk van hen onder het niveau van een commerciële prijs zakt, dan wordt niet meer voldaan aan de criteria voor de commerciële relatie. De *kostendelersnorm* is dan van toepassing. Dat geldt ook als de betrokkene volgens een schriftelijke overeenkomst een commerciële huurprijs betaalt aan de (onder)verhuurder of kostgever en de woning deelt met een of meer personen zonder een dergelijk huurcontract.

Als sprake is van bloed- of aanverwanten in de eerste of tweede graad, is de *kostendelersnorm* ook van toepassing. Dit betekent dat als de betrokkene huurt of verhuurt van respectievelijk aan een bloed- of aanverwant in de eerste of tweede graad, of als hij de kost geeft aan of in de kost is bij een dergelijk familielid, de *kostendelersnorm* van toepassing is, zelfs indien er een commerciële prijs is afgesproken. Uitgangspunt hierbij is dat de relatie tussen dergelijke bloed- en aanverwanten niet zakelijk is.

Lees meer over de commerciële relatie.

artikel 18 Participatiewet - individualiseren norm
artikel 19a Participatiewet - kostendelende medebewoner
artikel 22a Participatiewet - *kostendelersnorm*

## ◎ Wanneer geldt de kostendelersnorm?

### Wanneer wordt de *kostendelersnorm* toegepast?

De *kostendelersnorm* wordt toegepast als er meer dan één kostendelende medebewoners in één huis wonen. De uitkering wordt in dat geval lager vastgesteld, omdat de kosten gedeeld kunnen worden. Het aantal kostendelers in een huishouden is bepalend voor de hoogte van de uitkering, ongeacht de hoogte of de aard van hun inkomen. Het is niet relevant of de bewoners de kosten feitelijk delen en of elk van hen feitelijk bijdraagt aan de kosten.

### Inkomen en vermogen medebewoners

Het inkomen en vermogen van kostendelende medebewoners telt niet mee voor het vaststellen van het recht op en de hoogte van de uitkering. Dit is anders als het gaat om de echtgenoot of daarmee gelijkgestelde partner. Dan wordt wel naar het gezamenlijke inkomen en vermogen gekeken, omdat het gaat om één subject van bijstand. Gaat één van de medebewoners meer verdienen? Dat heeft geen gevolgen voor de uitkering van andere huisgenoten dan voor diegene zelf en zijn eventuele partner.

### Niet alle medebewoners zijn kostendelers

Zijn de medebewoners geen kostendelende medebewoners? Dan wordt de *kostendelersnorm* niet toegepast. In dat geval is de basisnorm uit artikel 20, 21, 22 of 24 Pw van toepassing. Dit heeft tot gevolg dat de formule (artikel 22a Pw) niet meer ingevuld hoeft te worden. Voor mensen tot de AOW-leeftijd maakt het voor het bedrag niets uit. Voor bijstandsgerechtigden die de pensioenleeftijd hebben bereikt wel. De basisnorm geeft circa 73% van de gehuwdennorm in plaats van 70% als u de formule wel invult. Dit verschil komt door het fiscale voordeel van de (alleenstaande) ouderenkorting. Dit is vooral van belang voor het vaststellen van het recht op bijzondere bijstand. De draagkrachtberekening gaat uit van andere normen met de nieuwe systematiek.

### Artikel 19a Pw

De *kostendelersnorm* staat in artikel 19a Pw. Een toelichting op het wetsartikel en veelgestelde vragen over dit onderwerp staan bij het onderdeel Artikelsgewijs, artikel 19a Pw.

## ◎ Berekening hoogte kostendelersnorm

### De formule

De *kostendelersnorm* (artikel 22a Pw) blijft een individuele norm en wordt dus voor iedere bijstandsgerechtigde (of echtpaar) in het huishouden afzonderlijk berekend volgens de volgende formule:

$$\frac{(40\% + A \times 30\%)}{A} \times B$$

Hierbij is:
A: het totaal aantal kostendelende medebewoners + de betrokkene en zijn echtgenoot van 21 jaar of ouder als hij gehuwd is
B: de rekennorm, ofwel de toepasselijke gehuwdennorm (let op! het gaat niet om de alleenstaandennorm)

De rekennorm is voor iedereen van 21 jaar of ouder, maar jonger dan de pensioengerechtigde leeftijd, de norm uit artikel 21, onderdeel b Participatiewet. Voor iedereen ouder dan de pensioengerechtigde leeftijd of met een echtgenoot ouder dan de pensioengerechtigde leeftijd gaat het om de norm uit artikel 22, onderdeel b of c Participatiewet.

### Berekening norm voor gehuwden

Als een echtpaar deel uitmaakt van het huishouden, dan wordt de norm per echtgenoot uitgerekend en deze bedragen worden bij elkaar opgeteld.

Gaat het om een echtpaar waarvan één echtgenoot 18, 19 of 20 jaar is en de andere echtgenoot 21 jaar of ouder en er is sprake van kostendelende medebewoners, dan is de norm (incl. vt):

- met kinderen: € 696,87 norm per 1 juli 2024 (per 1 januari 2025 € 716,58) + de *kostendelersnorm* van de oudste partner

- zonder kinderen: € 323,03  norm per 1 juli 2024 (per 1 januari 2025 € 332,17) + de *kostendelersnorm* van de oudste partner

- met kinderen: € 683,75 (norm per 1 januari 2024) + de *kostendelersnorm* van de oudste partner
- zonder kinderen: € 316,94 (norm per 1 januari 2024) + de *kostendelersnorm* van de oudste partner

### ***Kostendelersnorm*** **in percentage (per persoon, 21 tot AOW-leeftijd)**

| | |
|---|---|
| tweepersoonshuishouden | 50% |
| driepersoonshuishouden | 43,33% |
| vierpersoonshuishouden | 40% |
| vijfpersoonshuishouden | 38% |
| zespersoonshuishouden | 36,67% |

De *kostendelersnorm* geldt ook voor huishoudens met meer dan 6 personen.

## ◎ Tijdelijk verblijf

### Tijdelijk verblijf

Voor het vaststellen van de hoogte van de bijstandsnorm speelt ook de duur van het verblijf een rol: is er sprake van tijdelijk of duurzaam verblijf? Het is aan gemeenten en de SVB om aan de hand van de concrete feiten en omstandigheden de aard van de duur vast te stellen. En om de uitkering af te stemmen op de individuele omstandigheden.

#### Maatwerk en tijdelijk verblijf

In het Gemeentenieuws van SZW 2019-1 is verduidelijkt hoe om te gaan met situaties waarbij sprake is van tijdelijk verblijf. Jongeren tot 27 jaar (voor januari 2023 tot 21 jaar) en studenten zijn uitgezonderd van de *kostendelersnorm* en tellen dus niet mee als kostendeler (artikel 19a Pw).
Als het gaat om personen van 27 jaar en ouder (voor januari 2023 21 jaar), die tijdelijk inwonen bij een bijstandsgerechtigde, dan hoeft degene die tijdelijk inwoont niet mee te tellen voor de *kostendelersnorm*. Denk bijvoorbeeld aan mensen in een crisissituatie, daklozen of mensen die dakloos dreigen te raken. De gemeente dient dan vast te stellen dat het gaat om tijdelijk verblijf. Vervolgens behoort het tot de bevoegdheid en de verantwoordelijkheid van de gemeente om al dan niet in specifieke situaties een uitzondering te maken en de *kostendelersnorm* niet van toepassing te verklaren.
Daarnaast kunnen er individuele situaties zijn, waarin het wenselijk is om individueel maatwerk te verlenen met betrekking tot de hoogte van de uitkering. Gemeenten kunnen dan op basis van de individuele situatie van bijstandsgerechtigde van 18 jaar en ouder op basis van artikel 18, eerste lid van de Participatiewet de bijstand en de daaraan verbonden verplichtingen afstemmen op de omstandigheden, mogelijkheden en middelen van de

rechthebbende betrokkene; uiteraard met inachtneming van voorliggende voorzieningen.

### *Kostendelersnorm* en verschillende woonvormen

Bij tijdelijk verblijf in vrouwenopvang of begeleid wonenprojecten, zal de *kostendelersnorm* niet van toepassing zijn, omdat men daar geen hoofdverblijf heeft. Het feit dat iemand voor langere tijd in een opvang of begeleid wonen project verblijft, wil niet per definitie zeggen dat de betrokkene zijn hoofdverblijf daar heeft en dat de *kostendelersnorm* van toepassing is. Of de uitkering voor kloosterlingen of leden van communiteiten wordt aangepast aan de *kostendelersnorm*, is afhankelijk van de omstandigheden van het geval. Als sprake is van het wonen in groepsverband, waarbij ieder hoofdverblijf heeft in zijn eigen woning of als leden van een woongroep in één woning wonen en ieder lid een commercieel contract heeft met de verhuurder, zal de *kostendelersnorm* niet van toepassing zijn. In andere gevallen zal de *kostendelersnorm* (artikel 22a Pw) wel van toepassing zijn.

## ◎ Niet-rechthebbende partner - artikel 22a of artikel 24 Pw

### Vraag 1: kostendelende medebewoner?

Om te weten of u artikel 24 Pw (afwijking norm gehuwden) of artikel 22a Pw (*kostendelersnorm*) toe moet passen, beantwoordt u eerst de vraag of sprake is van een kostendelende medebewoner.

- Nee, er is geen kostendelende medebewoner: dan kan artikel 22a Pw niet worden toegepast, omdat dit artikel ziet op de situatie dat er wel kostendelende medebewoners zijn. U past artikel 24 Pw toe.
- Ja, er is wel een kostendelende medebewoner: dan gaat u door naar de volgende vraag.

### Vraag 2: Is de partner jonger dan 21 jaar?

- Nee, de partner is namelijk 21 jaar of ouder: dan geldt de *kostendelersnorm* (de verhoging van de leeftijd naar 27 is in artikel 22a niet doorgevoerd), aangezien de rechthebbende partner ook een kostendelende medebewoner is.
- Ja, de partner is minderjarig, 18, 19 of 20 jaar: u past artikel 24 Pw toe. De rechthebbende partner is in dat geval namelijk geen kostendelende medebewoner en valt op grond daarvan niet onder de *kostendelersnorm*.

### Norm rechthebbende partner zonder kostendelende medebewoner

De partner die wél recht heeft krijgt altijd een norm van 50% van de gehuwdennorm die voor hem zou gelden als zijn partner wel rechthebbend zou zijn. Daarbij berekent u de gehuwdennorm op basis van de leeftijd van de rechthebbende partner. U gaat er bij het vaststellen van de gehuwdennorm vanuit dat beide partners dezelfde leeftijd hebben.

#### Wanneer is hier sprake van?

Bijvoorbeeld als het gaat om een echtpaar waarvan één partner:

- studeert;
- niet met een Nederlander gelijk wordt gesteld;
- tijdelijk is gedetineerd;
- langer dan de toegestane duur buiten Nederland verblijft;
- gebruik maakt van een voorliggende voorziening;
- onbetaald verlof geniet;
- de verplichtingen op grond van de Participatiewet niet wil nakomen en jonger is dan 27 jaar.

Let in die gevallen op dat de middelen van de niet-rechthebbende partner wel van invloed zijn op het recht op bijstand.

### Individualiseren

In uitzonderingsgevallen heeft het college op basis van artikel 18 Pw de mogelijkheid om in individuele gevallen de algemene bijstand af te stemmen op de omstandigheden, mogelijkheden en middelen van de betrokkene. Is één partner tijdelijk gedetineerd en dreigt de andere partner door deze norm ernstig in de schulden te raken, bijvoorbeeld omdat de huur niet meer op te brengen is van de 50% van de toepasselijke gehuwdennorm, dan bestaat de mogelijkheid om goed gemotiveerd en onderbouwd van de norm af te wijken. Dit moet uiteraard wel een uitzondering zijn. Het kan wel voorkomen dat mensen geheel buiten hun schuld om door tijdelijke omstandigheden in grote problemen komen. Voor het individualiseren moeten alle omstandigheden van het geval worden meegenomen, zoals: Wat is de oorzaak? Welke kosten hebben ze? Binnen welke termijn kan het uitgavenpatroon in overeenstemming worden gebracht met de inkomsten?
Naast deze mogelijkheid om te individualiseren bestaat ook de mogelijkheid om bijzondere bijstand te verstrekken. Het moet dan wel gaan om specifieke, noodzakelijke kosten die voortvloeien uit bijzondere omstandigheden (artikel 35 Pw). Let in dat geval wel goed op voorliggende voorzieningen, zoals Huurtoeslag

### Toelichting artikel 24 Pw

Artikel 24 Pw ziet op de situatie dat er sprake is van een echtpaar waarvan één van beide partners geen recht heeft op algemene bijstand. Bijvoorbeeld bij gehuwden waarvan één partner studeert of niet met een Nederlander gelijkgesteld kan worden. Gehuwden vormen samen één subject van bijstand. Dit principe prevaleert boven de uitzondering van studenten en geldt ook als sprake is van gehuwden met een studerende partner en kostendelende medebewoners. Dit wordt in de wet verduidelijkt doordat de partner van 21 jaar of ouder altijd meetelt voor de hoogte van de bijstand van gehuwden, ook als de partner studeert.

## ◎ Kosten delen en kostgeld betalen

De oorsprong van de *kostendelersnorm* is dat medebewoners kosten met elkaar (kunnen) delen. Voor de norm maakt het overigens niet uit of de kosten werkelijk gedeeld worden of niet. Dat wil zeggen dat wanneer de kosten niet daadwerkelijk gedeeld worden, de norm niet hoger wordt. Andersom, wanneer

de kosten wél gedeeld worden moet de gemeente beoordelen of het hier echt om kostendeling gaat. Want een bijdrage van kostendelende medebewoners is in artikel 31 Pw niet automatisch uitgezonderd van het middelenbegrip (zie ook ECLI:NL:CRVB:2024:30). De gemeente beoordeelt of het daadwerkelijk om kostendeling gaat door het betalen van kostgeld. Het gaat dan in beginsel om periodieke betalingen met een een duidelijke omschrijving (van de kosten) aan de hoofdbewoner. Denk aan met omschrijvingen zoals:

- huishoudbijdrage;
- huur;
- kostgeld enz.

De gemeente kan in beginsel een bijdrage ter hoogte van het verschil tussen de toepasselijke norm zonder toepassing van de *kostendelersnorm* en de *kostendelersnorm* buiten beschouwing laten op grond van artikel 33, lid 4 Pw. Bijdragen van medebewoners die daarboven uitkomen mag de gemeente echter niet automatisch op de bijstand korten. De gemeente moet in zulke gevallen concreet beoordelen welke vaste lasten betrokkene en de medebewoners gezamenlijk hebben. Naast huur, gas, water en licht kan het ook gaan om bijvoorbeeld kosten van boodschappen, verzekeringen, abonnementen voor internet en telefoon enzovoorts. Het helpt daarbij als betrokkene dit door een administratie inzichtelijk kan maken (zie ook: ECLI:NL:RBROT:2021:3527).

## ◎ Gegevens van medebewoners opvragen

### Suwinet

De geautoriseerde medewerker bij de gemeente mag in Suwinet met een burgerservicenummer informatie opvragen van personen die een uitkering ontvangen of hebben aangevraagd. Voor andere personen mag dat alleen in bepaalde gevallen; bijvoorbeeld voor een onderzoek in het kader van handhaving (bijvoorbeeld naar een mogelijke gezamenlijke huishouding).

Suwinet heeft een 'knop' kostendelers. Daaronder staat een opgave met namen, geboortedata en burgerservicenummers van personen die op hetzelfde adres als de betrokkene in de BRP staan ingeschreven. Ook is te zien wie van die medebewoners een student is. De medewerker van de gemeente kan bij het burgerservicenummer van de bijstandsgerechtigde al zien welke inwoners op hetzelfde adres 27 jaar of ouder zijn en wie student is. Het is niet nodig daarvoor op de burgerservicenummers van de afzonderlijke medebewoners te zoeken en dit mag dus ook niet wanneer de medebewoners geen bijstand hebben aangevraagd.

Gegevens over het gebruik van Suwinet worden gelogd. Dat betekent dat de gemeente een melding krijgt als een medewerker heeft gezocht op een burgerservicenummer van iemand die geen uitkering heeft. Het is belangrijk dat de medewerker dergelijke zoekacties achteraf kan verklaren. Is het bij een handhavingsonderzoek toch nodig om te zoeken op burgerservicenummers van niet-uitkeringsgerechtigden, maak dan melding hiervan in het

handhavingsrapport. In die melding staat bij welke persoon of personen is gekeken, waarom en welke informatie daar is aangetroffen.

### Huurcontracten

Op grond van artikel 64, vijfde lid onder b Pw (in samenhang met artikel 64, eerste lid onder i Pw) kunnen ook gegevens worden opgevraagd van degenen die in dezelfde woning als betrokkene(n) wonen of van wie dat redelijkerwijs vermoed wordt. Hiermee kunt u bijvoorbeeld huurcontracten van medebewoners opvragen.

## ◎ Vluchtelingen uit Oekraïne

Door de oorlog in Oekraïne vluchten mensen uit Oekraïne. Vluchtelingen uit Oekraïne vallen onder de 'derdelanders'. Oekraïne is immers geen lid van de Europese Unie. Oekraïners werden ingeschreven onder code 30, een EU-code omdat geen passende code beschikbaar was en zij hier wel rechtmatig verblijven. Vanaf 12 mei 2022 is code 46 beschikbaar. Code 46 houdt in dat de Oekraïense staatsburgers of mensen die met een verblijfsvergunning in Oekraïne verbleven vallen onder de Richtlijn Tijdelijke Bescherming. Arbeid in loondienst is toegestaan. De Europese Unie heeft voor de gevluchte Oekraïners de Richtlijn Tijdelijke Bescherming (2001/55 EG) geactiveerd.

### Richtlijn Tijdelijke Bescherming

De Nederlandse uitwerking van de Europese Richtlijn Tijdelijke Bescherming (RTB) is de Regeling opvang ontheemden Oekraïne (RooO). Deze Richtlijn (2001/55 EG) is verlengd tot 4 maart 2026. De Tijdelijke beschermingsrichtlijn geldt voor:

- Oekraïners die na 26 november 2021 uit Oekraïne zijn gereisd
- Vluchtelingen uit Oekraïne die op 23 februari 2022 in het bezit zijn van een geldige Oekraïense verblijfsvergunning

Daarnaast geeft de Tijdelijke beschermingsrichtlijn Oekraïne recht op opvang, medische zorg en onderwijs voor minderjarige kinderen in Nederland.

#### Derdelanders

**Beëindiging RTB voor alle derdelanders bevroren**
Met derdelanders worden hier de mensen bedoeld die met een tijdelijke verblijfsvergunning in Oekraïne verbleven maar niet de Oekraïense nationaliteit hebben. Nederland heeft besloten deze vluchtelingen niet meer onder de RTB te laten vallen per 4 maart 2024. De rechtbank Den Haag (enkelvoudige kamer, zittingsplaats Rotterdam en de meervoudige kamer, zittingsplaats Utrecht) gingen hiermee akkoord: ECLI:NL:RBDHA:2023:11897 en ECLI:NL:RBDHA:2023:12973. Maar in 3 uitspraken van de rechtbank Den Haag (meervoudige kamer, zittingsplaats Roermond) is het oordeel dat Nederland dat niet alleen kan besluiten (ECLI:NL:RBDHA:2023:12919, ECLI:NL:RBDHA:2023:12912 en ECLI:NL:RBDHA:2023:12916). De groep in de gemeentelijke opvang bestaat uit ongeveer 2900 personen. De Raad van State (RvS) heeft in 1 van deze zaken een voorlopige voorziening (vovo) toegewezen (ECLI:NL:RVS:2023:3349). Tot het definitieve oordeel van de

RvS is de beëindiging van de RTB voor derdelanders bevroren. De Raad van State heeft op 17 januari 2024 uitspraak gedaan. De conclusie is dat de tijdelijke bescherming voor de derdelanders wel op 4 maart 2024 eindigt: ECLI:NL:RVS:2024:32. Verschillende derdelanders hebben beroep ingesteld tegen het terugkeerbesluit van de IND en voorlopige voorzieningen aangevraagd. Een aantal daarvan zijn toegekend en er zijn inmiddels ook prejudiciële vragen gesteld aan het Hof van Justitie in Luxemburg (HvJEU). Vragen om uitleg van de Richtlijn Tijdelijke Bescherming en per wanneer de opvang van deze derdelanders eindigt. Vanuit het ministerie JenV is in eerste reactie daarop een brief aan gemeenten gestuurd om in de individuele gevallen waarin een vovo is toegekend of een zaak geschorst, de opvang niet te beëindigen en in andere gevallen wel. Inmiddels is besloten voor alle derdelanders de beëindiging van de RTB te bevriezen in afwachting van het HvJEU. Het HvJEU heeft uitspraak gedaan op 19 november 2024, maar de implicaties moeten door de nationale rechters die de prejudiciële vragen hebben gesteld worden bezien. Alvorens uitvoering kan worden gegeven aan het arrest van de HvJEU dienen deze uitspraken van de Afdeling en de rechtbank Amsterdam in de (hoger) beroepsprocedures te worden afgewacht en bestudeerd. De bevriezing blijft in afwachting hiervan in stand.

## Handreikingen gemeentelijke opvang en particuliere opvang

Door het ministerie van Veiligheid en Justitie zijn een Handreiking gemeentelijke opvang ontheemde Oekraïners (GOO) en een Handreiking particuliere opvang Oekraïners (POO) opgesteld. Er zijn (delen van) teksten geel gearceerd. Dit geeft aanpassingen ten opzichte van eerdere versies weer. De meest recente versies van deze handreikingen staan hieronder bij 'documenten'.

## Helpdesk VNG

Gemeenten kunnen met al hun vragen over asielopvang, huisvesting statushouders, opvang Oekraïners en vraagstukken over integratie terecht bij de Helpdesk van Opvang tot en met Integratie. De vragen die binnenkomen worden beantwoord door 1 van de deelnemende organisaties. Naast de VNG zijn dit het COA, NOO en de ministeries SZW, JenV, BZK, VWS en OCW. Mail naar: helpdeskvluchtelingen@vng.nl. Het advies is om eerst de informatie op de wegwijzer asielopvang en huisvesting te checken.

## Geen kostendelers Particuliere opvang

Particuliere opvang van Oekraïners door bijstandsgerechtigden wordt door de minister van APP als tijdelijk gezien. Deze Oekraïners tellen daarom niet mee als kostendelers. Dit geldt in ieder geval tot 4 maart 2026. Zie het Gemeentenieuws van SZW 2024-5.

### Overbruggingstermijn van 3 maanden

Op het moment dat de verblijfscode van de Oekraïner wijzigt en deze niet meer onder de RTB valt (met code 46), gaat de particuliere opvang wél gevolgen hebben voor het gasthuishouden. Gevolgen voor de toeslagen en de uitzondering van de *kostendelersnorm*. De gemeente moet een brief sturen

over de gevolgen voor de bijstand en over hoe de opgevangen persoon kan worden uitgeschreven van het adres. Vanaf de datum van deze brief geldt een overgangstermijn van 3 maanden. Na 3 maanden controleert de gemeente de woonsituatie weer en als de Oekraïner niet is uitgeschreven en geen verblijfscode heeft die het mogelijk maakt uit te zonderen van de *kostendelersnorm*, wordt de *kostendelersnorm* toegepast. Dit is beschreven in het Gemeentenieuws van SZW 2024-3.

### Particuliere opvang en kostgeld

De mensen die particuliere opvang aanbieden krijgen hier geen vergoeding voor van een instantie. Wel kunnen afspraken gemaakt worden over een vrijwillige bijdrage. Als een bijstandsgerechtigde een vrijwillige bijdrage afspreekt met de ontheemde, moet de bijstandsgerechtigde dit kostgeld melden. Er zijn geen consequenties voor de bijstandsverlening aan verbonden, zolang deze (vrijwillige) bijdrage in redelijke verhouding staat tot de te maken kosten. Voor de hoogte van een redelijke bijdrage kan de wooncomponent van de Regeling opvang ontheemden Oekraïne als uitgangspunt worden genomen. Zie ook paragraaf 3 van het Gemeentenieuws van SZW, 20 april 2022.

## Geen inburgering

Op grond van de Wet inburgering 2021 zijn alleen personen die met een niet-tijdelijk doel in Nederland verblijven (en geestelijk bedienaren) inburgeringsplichtig.

## Geen asielprocedure

Op 4 maart 2022 is de Europese Richtlijn Tijdelijke Bescherming (RTB) geactiveerd voor vluchtelingen uit Oekraïne. Voor het verblijf op grond van de RTB moet een officiële asielaanvraag gedaan worden. Hierop wordt echter niet beslist door de IND zolang de tijdelijke bescherming nog geldt.

## Minimaregelingen?

Voor lokale minimaregelingen die niet op de Participatiewet gebaseerd zijn, geldt dat gemeenten kunnen besluiten deze ook open te stellen voor Oekraïense vluchtelingen die in de gemeente verblijven en als de gemeente daardoor hogere regelingen niet doorkruist. Als een hogere regeling al in de vergoeding van bepaalde kosten voorziet, dan ligt het immers niet voor de hand dat de gemeente dat zelf ook gaat doen. Bij de voorbereiding van een concreet besluit hiertoe van de gemeenteraad of het college zal een juridisch adviseur dat punt moeten beoordelen.

Minimaregelingen die wél op de Participatiewet zijn gebaseerd (artikel 35 Pw) kunnen niet worden opengesteld voor de Oekraïners omdat voor de Participatiewet geldt dat een vreemdeling gelijkgesteld moet zijn met een Nederlander, dat zijn de Oekraïners die onder RooO vallen niet. Zolang ze onder de RTB vallen, verblijven hier wel rechtmatig en staat de Koppelingswet niet aan verstrekking van andere minimaregelingen (zie hierboven) in de weg.

### Buitengewone kosten

Onder zowel de gemeentelijke als de particuliere opvang vallen (naast leefgeld) ook verstrekkingen voor 'buitengewone kosten'. Voor de GOO is dat geregeld in artikel 6 lid 1 onder e en voor de POO in artikel 12 lid 9 RooO.

## Leefgeld

Hoewel de Oekraïense vluchtelingen hier mogen verblijven op grond van de geactiveerde beschermingsrichtlijn, levert dat geen rechtmatig verblijf op grond van artikel 8 a tot en met e en l van de Vw2000. Zij kunnen dus gelet op artikel 11, 2e lid Pw niet gelijkgesteld worden met een Nederlander en hebben geen recht op bijstand.

Gemeenten kunnen wél leefgeld verstrekken. Sinds de aanpassingen per 1 februari 2023 aan de Regeling opvang ontheemden Oekraïne (RooO), sluiten de vergoedingen beter aan bij de COA vergoedingen. Er wordt namelijk rekening gehouden met de gezinsgrootte. Dat betekent, hoe groter het gezin, hoe lager de maandelijkse voedselcomponent per persoon. De aanpassingen zijn gepubliceerd in de Staatscourant 2022, 31970. Zie het document 'Wijziging van de Regeling opvang ontheemden Oekraïne' onderaan deze pagina.

### Eigen woonruimte

Zelfstandige woonruimte vinden (zoals huur, koop, kamer, shortstay, pension, woningprojecten specifiek voor vluchtelingen uit Oekraïne) is aanleiding om het leefgeld te beëindigen. In deze situaties wordt er vanuit gegaan dat de ontheemde voldoende eigen middelen heeft om de woning te kopen of te huren en dat hij geen gebruik wenst te maken van de geboden opvang, derhalve kunnen deze woningen niet aangemerkt worden als POO. Dit is verduidelijkt en toegelicht op p. 9 van de Wijziging Regeling opvang ontheemden Oekraïne (Staatscourant 2022 nr. 31970).

## Werken

Sinds 1 april 2022 hoeft een werkgever niet meer in het bezit te zijn van een tewerkstellingsvergunning (twv) om een Oekraïense vluchteling in dienst te nemen onder de volgende voorwaarden:

- de werknemer valt onder de Tijdelijke Regeling Oekraïne
- de werknemer en werkgever hebben een arbeidsovereenkomst
- de werkgever meldt 2 dagen voor de start van het werk het dienstverband bij UWV

Het Besluit en de Regeling Suwi zijn hiervoor aangepast, zie onder 'Documenten' Staatsblad 2022, 256 en Staatscourant 2022, 23668. Per 1 november 2022 moet een ontheemde met een sticker of O-document die is afgegeven door de IND aantonen dat hij valt onder de RTB, dan mag de Oekraïense vluchteling werken in loondienst zonder tewerkstellingsvergunning.

### Ondersteuning arbeidsinschakeling Oekraïense vluchtelingen

Per 1 juli 2022 kunnen Oekraïense vluchtelingen als niet-uitkeringsgerechtigden ondersteuning krijgen bij arbeidsinschakeling door gemeenten als zij dat willen. Het Besluit Suwi wordt gewijzigd zodat Oekraïners zich als werkzoekende in kunnen schrijven. Het is de bedoeling dat gemeenten

bij de ondersteuning zoveel mogelijk aansluiten op bestaande infrastructuur en uitvoering voor matching en dienstverlening. Uitgangspunt is dan ook dat gemeenten de dienstverlening aan Oekraïense ontheemden uitvoeren binnen de bestaande financiële kaders. Verder is de uitvoering aan de gemeenten. De verwachting is dat de ondersteuning zich vooral zal richten op voorlichting over rechten en plichten en bemiddelen naar werk.

### Leefgeld en werken

Wanneer een meerderjarige Oekraïense ontheemde inkomsten uit arbeid heeft, wordt het leefgeld beëindigd. Dit staat in artikel 7 (gemeentelijke opvang) en artikel 13 (particuliere opvang) van de 'Regeling opvang ontheemden Oekraïne', onderaan deze pagina. De hoogte van de inkomsten is daarbij niet van belang. Per 1 februari 2023 treedt de wijziging in werking dat het leefgeld aan de gezinsleden dan ook stopt. Als een minderjarige ontheemde een bijbaan heeft, dan zullen de financiële verstrekkingen voor deze persoon wel worden stopgezet, maar niet voor alle overige leden van het gezin. Per 1 februari 2023 kan de burgemeester de verstrekkingen ook deels intrekken als de ontheemde en/of zijn gezinslid inkomsten uit arbeid of loondervingsuitkeringen ontvangt, maar de hoogte hiervan lager is dan de hoogte van de financiële verstrekkingen die anders aan hem en zijn gezin zouden zijn uitgekeerd. Artikel 7 lid 2 en 13 lid 2 van de regeling zijn hiervoor gewijzigd. Op grond van artikel 11a van de regeling kan de burgemeester aan de ontheemde een vrijwilligersvergoeding toekennen van maximaal € 14 per week.  Deze vergoeding geldt niet als inkomen uit arbeid. De verstrekkingen stoppen vanaf de 1e dag van de maand nadat de inkomsten bekend zijn geworden. De gemeente moet voorlichting in een te begrijpen taal geven over het melden van werkaanvaarding en het stoppen van het leefgeld. De ratio achter deze wijziging is dat de vergoedingen voor Oekraïners met werk en gezinsleden met leefgeld hoger zijn dan voor asielzoekers en bijstandsgerechtigden. Daarom stopt het leefgeld bij werkaanvaarding. Er wordt vanuit gegaan dat met 1 dag werken per week, inclusief Toeslagen, het besteedbaar inkomen boven het normbedrag van de financiële verstrekkingen uitkomt.

### Eigen bijdrage en werken

Per 1 juli 2024 zal een eigen bijdrage worden gevraagd aan Oekraïners met eigen inkomsten. De hoogte van de eigen bijdrage is ook afhankelijk van het soort opvang, of er al dan niet catering aanwezig is. Meer over deze wijziging staat in de Staatscourant 2024 20260 (Wijziging van de RooO - verplichting eigen bijdrage) en het Ministerie van Justitie en Veiligheid heeft een handreiking hierover uitgebracht, beide documenten staan onderaan deze pagina.

Redenen om een eigen bijdrage te verplichten zijn:

a. inkomsten uit arbeid in Nederland of in een ander land;
b. een loondervingsuitkering of een toeslag op grond van de Toeslagenwet ontvangt;
c. gedurende twee weken niet heeft voldaan aan verzoeken van de burgemeester om informatie te verstrekken over zijn inkomsten en

gezinssamenstelling, of
d. inkomsten verborgen heeft gehouden en daardoor ten onrechte van de verstrekkingen gebruik heeft gemaakt.

### Werken en Toeslagen

Oekraïners die gaan werken, worden verzekerden voor de Toeslagen (volksverzekering). In afwachting van een definitieve regeling, kunnen zij al Toeslagen aanvragen. Deze worden bij voorschot verstrekt. De definitieve toekenning vindt volgend jaar plaats.

**Huurtoeslag**
Wanneer een Oekraïense ontheemde **zelfstandige** woonruimte heeft gevonden, kan hij in aanmerking komen voor huurtoeslag. De reguliere voorwaarden voor huurtoeslag blijven van kracht.

**Kinderopvangtoeslag**
Kinderopvang is een belangrijke voorwaarde om te werken. Oekraïners met werk kunnen kinderbijslag aanvragen en dat is weer een voorwaarde voor het kindgebonden budget en kinderopvangtoeslag (KOT). Het bredere probleem dat mensen met een partner buiten de EU geen recht hebben op KOT, speelt ook bij veel Oekraïners. Deze regel komt per 4 maart 2022 te vervallen en Oekraïners kunnen een voorschot KOT aanvragen.

**Zorgtoeslag**
Een eigen zorgverzekering kan worden afgesloten bij werkaanvaarding. Daarmee ontstaat ook recht op zorgtoeslag. Let op, per 1 augustus 2022 is een zorgverzekering voor werkende Oekraïners niet meer nodig. Zie ook de regeling (RMO) hieronder.

## Regeling Medische zorg voor ontheemden uit Oekraïne (RMO)

Per 1 juli 2022 is de RMO van kracht. Deze regeling heeft dezelfde dekking als de regeling voor asielzoekers (RMA). Omdat gevluchte Oekraïners niet als reguliere asielzoekers worden opgevangen was een andere regeling nodig. De RMO geldt voor Oekraïners met een BSN. Voor Oekraïners zonder BSN blijft de subsidieregeling via het CAK van kracht.

### Werkende Oekraïners

Per 1 augustus 2022 vervangt de RMO de verzekeringsplicht voor werkende Oekraïners. Zorgverzekeraars beëindigen zorgverzekeringen die al zijn afgesloten. De verzekerde Oekraïners krijgen hier een brief over met de optie de zorgverzekering te behouden. Het is advies is de zorgverzekering te laten beëindigen omdat de RMO geen premie en geen eigen risico heeft.

## Meerkostenregeling gemeentelijke zorg

Gemeenten maken ook extra kosten voor onder andere de Wmo, de Jeugdwet en de Jeugdgezondheidszorg voor Oekraïense ontheemden. Het Rijk zal deze kosten vergoeden op basis van een schatting gebaseerd op het aantal Oekraïners in de opvang. Zie ook de Verzamelbrief opvang Oekraïne van 24 juni 2022 onderaan de tekst.

## Overlijden

Gemeenten in Nederland hebben vragen over Oekraïense vluchtelingen die in Nederland komen te overlijden. Het ligt voor de hand dat bij het toenemen van het aantal vluchtelingen uit Oekraïne ook het aantal overlijdens onder hen zal toenemen. Een voorzichtige schatting is dat het aantal overlijdens boven de 600 zal uitkomen.

Veel Oekraïense nabestaanden lijken onvoldoende geld te hebben om een uitvaart in Nederland te betalen, waardoor in de gemeente van overlijden een beroep kan worden gedaan op de Wet op de lijkbezorging. De zorg voor overledenen en nabestaanden overvalt gemeenten. Meer informatie hierover staat hier: Gemeente verantwoordelijk bij overlijden Oekraïense vluchteling.

### Documenten

- Brief gemeenten inzake derdelanders Oekraïne (JenV 3 april 2024)
- Handreiking Invoering eigen bijdrage voor Ontheemden uit Oekraïne (JenV juni 2024)
- Handreiking gemeentelijke opvang Oekrainers (JenV januari 2024)
- Handreiking particuliere opvang Oekraïners (JenV januari 2024)
- Kamerbrief over gevolgen besluit RvS toetsing van einde bescherming derdelanders uit Oekraine (JenV 25 april 2024)
- Kamerbrief bevriezen RTB derdelanders (JenV 2 september 2023)
- Kamerbrief Aanspraak ontheemde Oekraïners op Toeslagen (Fin 15 juni 2022)
- Kamerbrief Oekraine (JenV 17 maart 2022)
- Kamerbrief Leefgeld Oekrainers (JenV 21 maart 2022)
- Staatsblad 2022, 256 Wijziging Besluit Suwi inz. Arbeidsinschakeling Oekraïense vluchtelingen (ingangsdatum 1 juli 2022)
- Staatscourant 2022 23668 Regeling Wijziging WAV 2022 en Regeling SUWI
- Staatscourant 2022 9469 Regeling opvang ontheemden Oekraïne
- Staatscourant 2022 31970 Wijziging van de Regeling opvang ontheemden Oekraïne
- Staatscourant 2024 20260 Wijziging van de RooO - verplichting eigen bijdrage
- Staatscourant 2024 37579 Wijziging RooO - i.v.m. wijzigingen en TWOO
- Q&A voor gemeenten over Regeling Medische Ontheemden uit Oekraïne (RMO) (Rijksoverheid 28 juni 2022)
- Verzamelbrief opvang Oekraïne (JenV 14 oktober 2022)

## 📌 Een bijdrage van kostendeler is niet standaard uitgezonderd van het middelenbegrip

Als een bijstandsgerechtigde kostendelers heeft, dan ligt het in de rede dat zij onderling geld aan elkaar overmaken. Op welke manier moet een gemeente daarmee rekening houden? Kan de gemeente besluiten om vaste bedragen vrij te laten en daarboven bedragen op de bijstand te korten?

CRvB 9 januari 2024, ECLI:NL:CRVB:2024:30.

### Situatieschets

Betrokkene ontvangt bijstand met 3 kostendelende medebewoners. Betrokkene woont in het huis samen met een ouder en met 2 meerderjarige zussen. De gemeente verricht heronderzoek. Betrokkene overlegt in het kader daarvan bankafschriften aan de gemeente. Hieruit blijkt dat betrokkene in een

periode van bijna 4 maanden veel kleine bedragen heeft ontvangen van zijn zussen en zijn ouder. Betrokkene verklaart dat hij af en toe niet rond kan komen van de uitkering, omdat hij schulden heeft. De gemeente beschouwt deze bedragen van in totaal € 266,90 als inkomen en verrekent deze op grond van artikel 58, lid 4 Pw met de bijstandsuitkering. In bezwaar en beroep blijft dit besluit ongewijzigd. Betrokkene gaat in hoger beroep.

## Oordeel CRvB

Het hoger beroep slaagt niet. De Centrale Raad bevestigt de uitspraak van de rechtbank.

## Bespreking

De ratio achter de *kostendelersnorm* is dat medebewoners kosten met elkaar delen. Dat wil echter niet zeggen dat bedragen die medebewoners aan elkaar geven per definitie buiten beschouwing blijven. De Centrale Raad concludeert droogjes dat een bijdrage van kostendelende medebewoners niet is uitgezonderd van het middelenbegrip in artikel 31 Pw. Als dat bij de invoering van de *kostendelersnorm* wel de bedoeling was geweest, dan had dat uitdrukkelijk in de wet moeten staan. Wat dat betreft is er geen verschil tussen geldbedragen die betrokkene van een kostendelende medebewoner ontvangt of van een persoon die dat niet is. Juridisch is dat logisch, maar het argument van betrokkene dat dit indruist tegen de ratio van de *kostendelersnorm* is niet helemaal uit de lucht gegrepen. Echter lijken de feiten betrokkene hier de das om te doen. Bijstand is niet bedoeld om schulden af te lossen, terwijl betrokkene verklaarde dat hij het geld nodig had om schulden af te lossen. Overigens lijkt de Centrale Raad daar soms genuanceerder over te denken. Zie bijvoorbeeld de uitspraken van 21 november 2023, ECLI:NL:CRVB:2023:2263, (reserveren voor kosten) en 7 november 2023, ECLI:NL:CRVB:2023:2283 (lage kosten levensonderhoud). De feiten bepalen in hoge mate de uitkomst van een bestuursrechtelijke procedure. Als betrokkene bijvoorbeeld had verklaard dat het giften betrof, dan had de gemeente moeten beoordelen of deze vanuit het oogpunt van een goede bijstandsverlening acceptabel waren (artikel 31, lid 2, onder m Pw). Dat had tot een voor betrokkene gunstiger resultaat kunnen leiden. In de praktijk is niet altijd even duidelijk of er nu sprake is van een gift of van een lening of van geld dat bedoeld is om een schuld af te kunnen lossen. Voor de bijstandsverlening maakt dat echter wel verschil. De gemeente heeft bij de beoordeling van een gift meer ruimte om een afweging te maken dan wanneer betrokkene geld heeft geleend. Een lening is immers niet uitgezonderd van het middelenbegrip. In de afgelopen jaren is de ruimte voor gemeenten om giften vrij te kunnen laten groter geworden. Voor wat betreft leningen en ontvangst van geld om schulden af te lossen heeft echter (nog) geen wijziging in de juridische benadering plaatsgevonden. Daarom is het in de praktijk belangrijk dat de gemeente zorgvuldig beoordeelt wat betrokkene precies verklaart als deze geld van derden ontvangen heeft.

In de hier besproken uitspraak is betrokkene niet de hoofdbewoner. Daardoor is niet de vraag aan de orde gekomen of hier sprake was van kostgeld. Betrokkene heeft dat ook niet verklaard. Kostgeld dat een kostendelende

medebewoner aan de bijstandsgerechtigde betaalt is strikt genomen ook niet vrijgelaten op grond van artikel 31, lid 2 Pw. Toch heeft de gemeente wel ruimte om kostgeld buiten beschouwing te laten. Als vuistregel kan de gemeente daarbij uitgaan van kostgeld ter hoogte van het verschil tussen de bijstandsuitkering die betrokkene na toepassing van de *kostendelersnorm* ontvangt en de hoogte van de uitkering die deze persoon als alleenstaande (of als gehuwden) zou hebben ontvangen. Stel dat de uitkering 800 is en anders 1.000 zou hebben bedragen, dan kan de gemeente in beginsel kostgeld van 200 vrijlaten. Bijdragen van medebewoners die daarboven uit komen mag de gemeente echter niet automatisch op de bijstand korten. De gemeente moet concreet beoordelen welke vaste lasten betrokkene en de medebewoners gezamenlijk hebben. Naast huur, gas, water en licht kan het ook gaan om bijvoorbeeld kosten van boodschappen, verzekeringen, abonnementen voor internet en telefoon enzovoorts. Het helpt daarbij als betrokkene dit door een administratie inzichtelijk kan maken. Zie bijvoorbeeld de uitspraak van de rechtbank Rotterdam van 21 april 2021, ECLI:NL:RBROT:2021:3527.

## 🔨 Jurisprudentie kostendelersnorm

### Onaangekondigd huisbezoek terecht als controlemiddel: geen strijd met 8 EVRM

Het huisbezoek is door de gemeente ingezet als controlemiddel. De gemeente kon ook niet een minder belastend middel inzetten. Een oproep voor een gesprek zou minder belastend zijn maar dat was geen geschikt controlemiddel. De gemeente wilde immers na een anonieme tip én onderzoek controleren of de eerder door betrokkenen verstrekte informatie over hun woon- en leefsituatie wel juist was. Dat kan alleen gecontroleerd worden via een onaangekondigd huisbezoek, waarbij eventuele aanpassing van de situatie door betrokkenen niet mogelijk is. Tip: In rechtsoverweging 4.4.1 staat de relatie tussen schending 8 EVRM en de 'informed consent' duidelijk beschreven. Let er bij het lezen van de uitspraak op dat de zaak speelt voor de verhoging van de leeftijd voor een kostendeler van 21 naar 27.

ECLI:NL:CRVB:2024:191

### Formulier ‘Opgave verblijf- en slaapadressen’ onvoldoende om hoofdverblijf vast te stellen

Dat iemand op het formulier aangeeft op een bepaald adres te overnachten, is slechts een aanwijzing. Het is niet doorslaggevend voor het aannemen dat het zwaartepunt van het persoonlijk leven, het hoofdverblijf, ook daadwerkelijk op de plek van overnachting is.

In deze uitspraak neemt betrokkene zijn broertje tijdelijk in huis. Dit zorgt ervoor dat zijn uitkering wordt herzien en hij te veel betaalde bijstand moet terugbetalen. Omdat het voor betrokkene een belastend besluit is, had de gemeente meer informatie kunnen verzamelen dan alleen uit te gaan van het ingevulde formulier en het gesprek met betrokkene. De Raad noemt de volgende punten:

- Vaststellen regelmaat en duur van de aanwezigheid van op het adres;
- Plaats van de persoonlijke bezittingen, zoals kleding en verzorgingsproducten;
- Waar wordt de administratie bewaard.

ECLI:NL:CRVB:2021:2832

## Inwonende zoon met psychische problemen

Zoon van betrokkenen wordt 21 en hiermee is de *kostendelersnorm* van toepassing op het huishouden (Situatie vóór januari 2023. Toen werd die leeftijd verhoogd naar 27 jaar). Betrokkenen vinden dat de *kostendelersnorm* niet toegepast moet worden. De reden hiervoor is dat hun zoon door zijn psychische problemen niet kan werken, geen inkomen heeft en ook niet de intentie heeft om een bijstandsuitkering aan te vragen. Hierdoor worden de gezamenlijke kosten niet met hun zoon gedeeld.

De Raad geeft aan dat het voor de toepassing van de *kostendelersnorm* niet relevant is of de bewoners de kosten feitelijk delen en of elk van hen ook daadwerkelijk bijdraagt in de kosten. De Pw kent ook geen grondslag voor het afwijken van de *kostendelersnorm* met als reden dat het toepassen ervan leidt tot een 'onbillijkheid van overwegende aard'. De situatie van hun zoon, ondanks de psychische problemen en het niet hebben van een inkomen, leidt er niet toe dat de *kostendelersnorm* buiten toepassing moet blijven.

ECLI:NL:CRVB:2021:287

## Onvoldoende onderzoek naar zakelijke relatie en schending inlichtingenplicht

Betrokkene ontvangt vanaf 10 maart 2015 een bijstandsnorm voor een alleenstaande. Ze verblijft in de zolderruimte van een gezinswoning. Voor de woonruimte heeft ze een onderhuurovereenkomst gesloten met een stichting waar ze ook een vrijwilligersovereenkomst heeft. Als hoofdbewoner geeft ze hier ondersteuning voor een project waarmee jonge moeders hulp krijgen. De gemeente is op de hoogte van de stichting en de werkzaamheden.

De werkzaamheden bestaan uit het zorgen voor een draagstructuur, onderhouden van goede hygiëne en aanspreekpunt zijn voor de moeders. De gezinswoning bestaat uit 3 kamers voor de opvang van de aan het project deelnemende moeders en hun kind. De woonkamer, keuken, badkamer, toilet en de tuin worden gezamenlijk gebruikt en de deelnemers hebben voor de bewoning een afzonderlijke begeleidings- en huurovereenkomst met de stichting afgesloten.

Op 5 januari 2016 meldt de zorgbegeleider van betrokkene aan de gemeente dat er een tienermoeder was ingetrokken in de woning. In december 2016 doet de consulent onderzoek nadat erin BRP staat dat Y zich in november 2015 heeft ingeschreven en Z in november 2016. Na onderzoek vermeldt de consulent dat bij aanvang van de bijstand de *kostendelersnorm* van toepassing is omdat de huur volgens het gemeentelijk beleid geen commerciële prijs is. Ook wordt geconstateerd dat betrokkene de gemeente niet op tijd zou hebben ingelicht over de nieuwe bewoonsters Y en Z. Daarom wordt de bijstand

herzien, teruggevorderd en een boete opgelegd voor de schending van de inlichtingenplicht.

### Hoofdverblijf

Betrokkene geeft aan dat het zou gaan om een tijdelijk verblijf maar de Raad zegt dat de gemeente terecht de conclusie heeft getrokken dat Y en Z hun hoofdverblijf hebben in de gezinswoning. Het ter beschikking stellen van de woning maakt deel uit van de begeleiding en dienstverlening die wordt verleend en de huurovereenkomst van Z bevat dat zij de onzelfstandige woonruimte zelf zal bewonen en daar haar hoofdverblijf moet hebben. Ook is van belang dat Y en Z in de te beoordelen periode in de BRP stonden ingeschreven op het adres.

### Inlichtingenplicht

Betrokkene voert aan dat de inlichtingenplicht niet is geschonden omdat de gemeente bekend is met het project en de situatie. De Raad oordeelt dat deze beroepsgrond deels slaagt.  Met de melding van 5 januari 2016 door de zorgbegeleider van betrokkene wordt voldaan aan het melden van het verblijf van bewoner Y in de gezinswoning. Ten aanzien van Z is dit anders en zijn er geen aanknopingspunten te vinden voor een melding van het verblijf van Z in de woning. Het feit dat de gemeente op de hoogte is van het project, betrokkene de leeftijd niet wist van Z, of ze studeerde en het feit dat er een geheimhoudingsplicht is zijn geen redenen om de gemeente niet op de hoogte te brengen van de wijziging in haar woonsituatie.

### Commerciële relatie

Volgens de Raad heeft de gemeente onvoldoende onderzoek gedaan naar of er sprake was van een zakelijke relatie tussen de stichting en betrokkene enerzijds en de stichting en medebewoonsters Y en Z anderzijds. De relatie mag niet alleen worden beoordeeld aan de hand van de huurprijs. Er moet ook gekeken worden naar de door partijen over en weer geleverde diensten en prestaties. Aangezien de gemeente van aanvang af betrokken was bij het project had het met informatie van de stichting een duidelijk beeld kunnen vormen over de relatie tussen de stichting en de bewoners van de gezinswoning. De gemeente moet in opdracht van de Raad een nieuwe beslissing nemen.

ECLI:NL:CRVB:2021:772

## Inwonend kleinkind en schoondochter zonder verblijfsrecht geen reden voor afstemming

Betrokkenen ontvangen een bijstandsuitkering naar de norm voor gehuwden. Op het uitkeringsadres wonen ook hun twee zonen, beide ouder dan 21 jaar en de schoondochter van betrokkenen, partner van zoon 1. De nationaliteit van de schoondochter is onbekend. Zoon 1 heeft een Wajong-uitkering en zoon 2 meldt zich voor het aanvragen van een bijstandsuitkering. Naar aanleiding van verklaringen van zoon 2 tijdens het intakegesprek doet de gemeente onderzoek naar de rechtmatigheid van de bijstand aan betrokkenen. Dit resulteert in een wijziging van de norm van betrokkenen naar de norm voor drie kostendelende medebewoners.

Volgens de Raad staat niet ter discussie dat aan de voorwaarden voor het toepassen van de *kostendelersnorm* is voldaan. Daar kan de gemeente niet van afzien. De vraag is of de gemeente de bijstand had moeten afstemmen op de gezinssituatie omdat die zo bijzonder is vanwege de niet-rechtmatig in Nederland verblijvende schoondochter en het kleinkind die bij hun inwonen. Volgens de Raad wordt de schoondochter en het kleinkind niet tot het gezin van betrokkenen gerekend. Daarom is er geen grondslag om de uitkering van betrokkenen af te stemmen.

Klik hier voor een uitgebreide bespreking van de uitspraak.

ECLI:NL:CRVB:2020:2113

## 📌 Jurisprudentie kostendelersnorm - inlichtingenplicht

### Algemeen

Bij de informatieplicht over medebewoners zijn uit de jurisprudentie een aantal regels te herleiden:

- De bijstandsgerechtigde moet informatie geven over (gewijzigde) situaties van de medebewoner, als hij daarvan op de hoogte is.
- Als de gemeente specifiek heeft gewezen op bepaalde gebeurtenissen die van invloed kunnen zijn op de (hoogte van de) uitkering, bijvoorbeeld in de toekenningsbeschikking, moet de uitkeringsgerechtigde deze zelf actief aan de gemeente doorgeven. Anders is er al gauw sprake van een schending van de inlichtingenplicht. Denk aan het bereiken van een bepaalde leeftijd of het stoppen met de studie door de medebewoner.
- De bijstandsgerechtigde hoeft geen afspraken te maken met een medebewoner over het melden van (veranderde) feiten en omstandigheden.
- De bijstandsgerechtigde hoeft niet telkens en zonder concrete aanwijzing navraag bij de medebewoner te doen naar diens feiten en omstandigheden.
- De bijstandsgerechtigde moet wel onderzoek bij de medebewoner doen als de gemeente actieve navraag doet naar (eventueel gewijzigde) omstandigheden. Bijvoorbeeld met een rechtmatigheidsformulier.

### Vergewisplicht, beroep op onwetendheid beëindiging studie kind slaagt niet

De rechtbank volgt het betoog van betrokkene, dat zij niet wist dat haar zoon gestopt was met zijn studie en dat zij bovendien niet hoefde te begrijpen dat deze informatie van belang was voor haar recht op uitkering, niet. De gemeente heeft terecht opgemerkt dat een moeizame relatie met een inwonend kind geen reden is om geen schending van de inlichtingenplicht aan te nemen, waarbij overigens niet gebleken is dat eiseres geen beroep heeft kunnen doen op derden om haar hierbij te helpen.

Betrokkene had redelijkerwijs moeten begrijpen dat de beëindiging van de studiefinanciering van haar zoon van invloed kon zijn op haar recht op uitkering. De rechtbank wijst in dit kader ook op de door eiseres ingevulde rechtmatigheidsformulieren waarop zij de vraag of er wijzigingen zijn in de

situatie van een eventuele medebewoner telkens met 'nee' heeft beantwoord. Het lag op de weg van eiseres om zich ervan te vergewissen of er in de situatie van haar zoon sprake was van wijzigingen. Dat zij dit niet heeft gedaan, komt voor haar eigen rekening en risico.

De Centrale Raad van Beroep kan zich geheel vinden in de overwegingen van de rechtbank. Herziening van de bijstand in verband met toepassing van de *kostendelersnorm* en de daarmee verband houdende terugvordering zijn terecht.

ECLI:NL:CRVB:2019:2232

## Inlichtingenplicht ten aanzien van medebewoners begrensd, boete onterecht

Betrokkene wist niet dat zijn inwonende broer niet langer studeerde en daarom een kostendelende medebewoner was. De enkele omstandigheid dat betrokkene hiervan geen melding heeft gemaakt betekent niet dat hij de inlichtingenplicht heeft geschonden. De gemeente heeft geen actieve uitvraag gedaan; op de bijstandsgerechtigde rust geen vergewisplicht.

Het verschil met ECLI:NL:CRVB:2019:2232 is dat er hier geen concrete aanleiding was om de feiten en omstandigheden van de derde te onderzoeken. Voor een uitgebreide uiteenzetting van de overwegingen waarom er geen sprake is van schending van de inlichtingenplicht en een bespreking van de uitspraak klikt u hier.

ECLI:NL:CRVB:2021:804

## Regels over de inlichtingenplicht

Betrokkene heeft een boete opgelegd gekregen in verband met het niet doorgeven dat haar zoon van 21-plus was gestopt met zijn studie. Betrokkene was te goeder trouw, zij wist niet en kon niet weten dat hij gestopt was. De CRvB legt de inlichtingenverplichting van artikel 17, lid 1 Pw als volgt uit:

- de bijstandsgerechtigde hoeft niet met een medebewoner afspraken te maken over het melden van (veranderde) feiten en omstandigheden van deze medebewoner;
- de bijstandsgerechtigde hoeft niet steeds en zonder concrete aanleiding de feiten en omstandigheden van zijn medebewoner onderzoeken;
- zodra de gemeente informatie en gegevens opvraagt, moet de bijstandsgerechtigde alle relevante informatie over een (gewijzigde) situatie verstrekken, voor zover de bijstandsgerechtigde daar redelijkerwijs over kan beschikken. De gemeente speelt daar zelf een rol in, aangezien zij Suwinet kan raadplegen.

ECLI:NL:CRVB:2021:807

## Einde opleiding niet gemeld; inlichtingenplicht geschonden

Betrokkene moest over een periode van 3 maanden een deel van zijn uitkering terugbetalen; het verschil tussen de norm van een alleenstaande en die van de *kostendelersnorm* voor een tweepersoonshuishouden. Ook kreeg hij een boete opgelegd wegens het schenden van de inlichtingenplicht. Hij had niet op

tijd gemeld dat zijn zoon geen opleiding meer volgde. De CRvB verwijst naar artikel 17, 1e lid Pw: “de betrokkene doet aan het college op verzoek of onverwijld uit eigen beweging mededeling (...)”. Dat de zoon rond het einde van de opleiding weer een uitkering had aangevraagd en toegewezen gekregen, was volgens de CRvB geen reden om de vader van zijn inlichtingenplicht te ontslaan.

ECLI:NL:CRVB:2023:261

## 📌 Jurisprudentie kostendelersnorm - commerciële huur/relatie?

### Algemeen

Bij de beoordeling of een huurovereenkomst of de relatie tussen verhuurder en medebewoner gezien kan worden als commercieel, kijkt de CRvB onder meer naar het volgende:

- staat de hoogte van de huur in relatie tot het woonoppervlak;
- zijn zowel de huurprijs als ook de indexatie marktconform;
- vindt de huurbetaling plaats volgens het contract, dito inning achterstand;
- had eigenaar/verhuurder geen invloed of betrokkenheid op de verdeling van de huur/betaling daarvan;
- zijn er omstandigheden die doen vermoeden dat er geen sprake is van een zuiver commerciële relatie, zoals
    - ingang medebewoning veel eerder dan huurcontract
    - praktisch gebruik woning/voorwerpen in woning veel ruimer dan in contract vermeld
    - overige diensten/verzorging gaan verder dan bij puur commerciële relatie.

### Geen zuiver commerciële relatie

Ondanks de aanwezigheid van een commercieel huurcontract, is geen sprake van een zakelijke relatie tussen betrokkene en X. Tussen partijen is niet in geschil dat de overeengekomen huurprijs van € 300 (€ 230,- kale huur en € 70 voor de kosten van gas, water en elektra) op zichzelf als commercieel is aan te merken. Toch is volgens de CRvB geen sprake van een commerciële relatie.

- In het kamerhuurcontract staat dat betrokkene met ingang van 1 september 2015 een kamer huurt van X. Betrokkene en X staan echter al vanaf 30 oktober 2014 samen op het opgegeven adres ingeschreven. Hiervoor is - ook ter zitting - geen verklaring gegeven.
- De huur moet maandelijks vooraf of wekelijks betaald worden. Uit de bankafschriften blijkt echter dat de frequentie en de hoogte van de huurbetalingen van betrokkene aan X varieert.
- Van indexering van de huurprijs is geen sprake.
- Betrokkene mag, anders dan in het kamerhuurcontract is bepaald, de hele woning gebruiken, behalve van de slaapkamer van X. Zij mag gebruik maken van alle duurzame gebruiksgoederen die eigendom zijn van X.
- Betrokkene heeft een huurschuld van € 355 aan X die zij pas hoeft terug te betalen als zij geld heeft. Verder heeft zij in april en mei 2016 in totaal € 350 van X geleend en niet aan hem terugbetaald. X heeft voor betrokkene in april 2016 een vliegticket gekocht zonder terugbetalingsafspraak.

- Betrokkene heeft een collectieve ziektekostenverzekering afgesloten via de werkgever van X.
- Verder maakt X het huis schoon, begeleidt hij betrokkene naar haar afspraken en neemt hij soms boodschappen mee voor haar. Betrokkene heeft het mobiele nummer van X aan de gemeente doorgegeven voor eventueel contact.

Van belang is dat de schriftelijke huurovereenkomst feitelijk maar deels wordt nageleefd.

ECLI:NL:CRVB:2018:3542

## Geen commerciële huurprijs

Uit de huurovereenkomst van betrokkene blijkt dat hij een woonruimte huurt voor € 350 per maand. Daarnaast heeft hij een verklaring overgelegd waaruit blijkt dat beide medebewoners onderhuren en beide € 350 per maand huur betalen. De woonruimtes op de adressen 1 en 2 zijn met elkaar verbonden en er bestaan grote verschillen tussen de afzonderlijke woonruimtes. Om praktische reden is er echter voor gekozen de totale huur van het pand in gelijke delen onder alle vier de bewoners te verdelen. Deze bewoners maken dit geld over naar de hoofdhuurder, die het weer doorbetaald aan de verhuurder. Dit maakt dat de huren in het pand geen van allen zijn gebaseerd op de daadwerkelijke ruimten. De gelijkmatige verdeling van de huren heeft bovendien plaatsgevonden buiten de commerciële partijen om. Zowel de eigenaar/verhuurder als de hoofdhuurder zijn bij deze nieuwe vaststelling van de huur niet betrokken geweest. Op die grond is de *kostendelersnorm* van toepassing, waarbij het college voor de normberekening is uitgegaan van een totaal van 4 kostendelende medebewoners.

ECLI:NL:CRVB:2018:503

## Commerciële relatie

Betrokkenen, een echtpaar met kind, verhuren een kamer. De woning bestaat uit een huiskamer, 2 slaapkamers en een kleine zolder met een oppervlakte van in totaal 43 $m^2$. Betrokkenen betaalden tot 1 juli 2012 een maandelijks bruto huurbedrag van € 291,26. Per 1 juli 2012 is de huur met 2.3% verhoogd tot een bedrag van € 297,86 per maand. In 2013 en 2014 is de huur verhoogd. Ingaande 1 juli 2015 is de bruto huur verder verhoogd tot een maandelijks bedrag van € 327,03. De totale huurverhoging in de periode van 1 juli 2012 tot 1 juli 2015 bedroeg aldus meer dan 10%. Betrokkenen hebben verder uiteengezet dat zij maandelijks een bedrag van € 80,82 aan energie, gas en licht en € 157,- aan belastingen verschuldigd zijn. Hiermee bedroegen de totale maandelijkse woonlasten voor betrokkenen in juli 2015 € 564,85. Hiervan wordt één van de 2 slaapkamers, met een oppervlakte van 6,04 $m^2$ onderverhuurd voor € 100,-. Deze prijs gold vanaf juni 2009 en is eerst met ingang van 1 augustus 2015 verhoogd tot een maandelijks bedrag van € 101,-. De totale huurverhoging bedroeg aldus in 6 jaar totaal 1%. In de op 22 juni 2015 opgemaakte en door betrokkenen ondertekende “kamerhuur overeenkomst” is vermeld dat bij de huur, in overleg met de verhuurster, is inbegrepen het gebruik van de keuken, douche, wasmachine, toilet,

kabeltelevisie- en wifiaansluiting. Dit wordt niet als commerciële onderhuurprijs gezien en daarmee is de *kostendelersnorm* van toepassing. Ten slotte kan nog worden gewezen op de opmerking van de gemachtigde ter zitting van de rechtbank dat de kamerhuur een vriendendienst van betrokkenen aan de onderhuurster betreft, omdat zij allen de Iraakse nationaliteit hebben en elkaar al lang kennen.

ECLI:NL:CRVB:2017:243

## Geen individueel gesloten huurovereenkomsten

Betrokkenen wonen gedurende 6 jaar met meerdere bewoners in één woning. Zij hebben samen met 3 van deze bewoners, na bemiddeling door een makelaar, een huurcontract getekend voor een woning die bestaat uit 5 kamers, een huiskamer, een keuken, een badkamer en een toilet. De bijstand is verlaagd op de grond dat de *kostendelersnorm* van toepassing is, omdat zij ieder voor zich met 2 kostendelende medebewoners hoofdverblijf hebben in dezelfde woning en er geen sprake is van individueel met de verhuurder gesloten huurovereenkomsten.

In deze situatie hebben alle bewoners één, door de makelaar opgemaakte 'huurovereenkomst woonruimte' ondertekend. In deze overeenkomst is met de verhuurder afgesproken dat de totale huurprijs voor de woning, tuinberging, erf, tuin en ondergrond € 1.200 per maand bedraagt, jaarlijks aan te passen met het wettelijk toegestane te verhogen percentage. De vaste lasten zoals gas, water en elektra, de gemeentelijke heffingen en belastingen komen voor rekening van de bewoners zelf. In de overeenkomst zijn de 'algemene bepalingen huurovereenkomst woonruimte' van toepassing verklaard, wat onder meer betekent dat iedere bewoner hoofdelijk aansprakelijk is voor alle uit de huurovereenkomst voortvloeiende verplichtingen. Van de ING-rekening op naam van één van de bewoners werd het huurbedrag van € 1.200 overgemaakt naar de verhuurder en tevens werden van deze rekening de overige aan de woning verbonden kosten betaald. De kosten van de huur, vaste lasten en overige kosten werden in de praktijk gelijkelijk verdeeld over aanvankelijk de 5 bewoners, ongeacht de grootte van hun kamer en het eventuele gebruik van de gezamenlijke voorzieningen. Zij maakten ieder de huur en vaste lasten in één bedrag, te weten € 310 (€ 240 huur + € 70 vaste lasten), over op de ING-rekening. In de zomer van 2014 is bewoner 3 uit de woning vertrokken. Omdat de verhuurder niet toestond dat voor een vertrekkende huurder een nieuwe huurder werd aangetrokken, hebben de 4 overgebleven bewoners besloten de totale huur opnieuw gelijkelijk onder hen te verdelen, zodat zij vanaf dat moment maandelijks € 370 betaalden, te weten € 300 aan huur en € 70 aan vaste lasten.

Uit de aard van de overeenkomst van 13 maart 2013 en de wijze waarop deze tot stand is gekomen volgt dat dit geen overeenkomst betreft als bedoeld in de uitzonderingen op de *kostendelersnorm*. De verhuurder heeft in deze overeenkomst immers niet met iedere bewoner afzonderlijk een afspraak gemaakt over de te betalen huur. Er is sprake van een collectieve, door alle bewoners ondertekende huurovereenkomst, waarbij zij ieder hoofdelijk

aansprakelijk zijn voor de uit de overeenkomst voortvloeiende verplichtingen, zoals het betalen van de maandelijkse huurprijs van € 1.200. Aan het gegeven dat de bewoners in de praktijk ieder eenzelfde huurprijs hebben betaald die na het vertrek van een bewoner steeds hoger werd, lag niet zozeer de overeenkomst van 13 maart 2013 tussen de verhuurder en de huurders ten grondslag, maar de steeds opnieuw gemaakte onderlinge, mondelinge afspraken tussen de bewoners zelf over de per persoon te betalen huur. Onder deze omstandigheden kan dan ook niet worden gezegd dat tussen de bewoners onderling sprake is van een zakelijke relatie.

ECLI:NL:CRVB:2017:947

## 📌 Geen inlichtingenplicht als een medebewoner de 21-jarige leeftijd bereikt of de studie beëindigt, of toch wel?

Bij de beoordeling van de vraag of er sprake is van een kostendelende medebewoner en of de lagere *kostendelersnorm* van toepassing is, is onder meer van belang of die medebewoner 21 of ouder is en onderwijs volgt.

In de uitspraak van 13 december 2021 stelt de bestuursrechter grenzen aan de inlichtingenplicht van de betrokkene met betrekking tot deze feiten. Deze uitspraak dient te worden bezien in samenhang met eerdere uitspraken in soortgelijke zaken.

### Wat speelt er?

Betrokkene ontvangt bijstand en woont met haar dochter op het uitkeringsadres. In de bijstandsperiode bereikt de dochter de 21-jarige leeftijd. Betrokkene maakt daar geen melding van.

De gemeente merkt dit feit na enkele maanden op en herziet de bijstand in die zin dat de *kostendelersnorm* met terugwerkende kracht wordt toegepast. Betrokkene studeert niet.

De gemeente is van mening dat betrokkene het bereiken van de 21- leeftijd van haar dochter had moeten melden en, nu zij dat heeft nagelaten, de inlichtingenplicht heeft geschonden. De gemeente baseert de herziening daarom op artikel 54, lid 3, eerste volzin, van de Participatiewet (Pw).

De bijstand die als gevolg van schending van de inlichtingenplicht en de herziening teveel is betaald wordt van betrokkene teruggevorderd op grond van artikel 58, lid 1, Pw.

Betrokkene kan zich in beide beslissingen niet vinden, gaat in bezwaar en stelt dat zij de inlichtingenplicht niet heeft geschonden. Het bezwaar wordt ongegrond verklaard. Ook het beroep slaagt niet.

### Wat vindt de Raad?

De Raad is het met betrokkene eens, dat de inlichtingenplicht niet is geschonden en overweegt daartoe als volgt:

- betrokkene heeft bij haar aanvraag om bijstand de geboortedatum van haar dochter doorgegeven;
- een geboortedatum is een onveranderlijk gegeven en het tijdstip waarop de dochter de leeftijd van 21 jaar zou bereiken was op te maken uit haar geboortedatum en dus ook bij de gemeente bekend;
- anders dan kan worden afgeleid uit de uitspraak van 9 juli 2019 (ECLI:NL:CRVB:2019:2227), waar de gemeente naar verwijst, was betrokkene niet verplicht om informatie die de gemeente in het kader van de bijstandsverlening al had verkregen nogmaals aan het college te geven, vergelijk de uitspraak van 13 februari 2007, ECLI:NL:CRVB:2007:AZ9577.

Herziening en terugvordering van de bijstand berusten dan ook niet op een juiste wettelijke grondslag. De gemeente vraagt de Raad om dit motiveringsgebrek met toepassing van artikel 6:22 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) te passeren en voert daarbij aan dat zonder schending van de inlichtingenplicht een wettelijke basis voor herziening en terugvordering in artikel 54, lid 3, tweede volzin en in artikel 58, lid 2, onder a, Pw wordt gevonden.

De Raad gaat daar niet in mee en licht dat als volgt toe:

- de bijstand kan alleen op laatstgenoemde grondslag worden herzien of ingetrokken indien de betrokkene redelijkerwijs kon begrijpen dat hij te veel of ten onrechte bijstand ontving, anders is het met terugwerkende kracht herstellen van een fout in strijd met het rechtszekerheidsbeginsel;
- voorwaarde is dus dat betrokkene redelijkerwijs moet hebben kunnen begrijpen dat het oorspronkelijke besluit onjuist was en er dus rekening mee heeft kunnen houden dat de gemaakte fout na ontdekking zou worden hersteld. Dit is vaste rechtspraak (uitspraak van 4 december 2018, ECLI:NL:CRVB:2018:4317);
- betrokkene heeft in dit geval niet redelijkerwijs kunnen begrijpen dat zij vanaf de 21ste verjaardag van haar dochter te veel bijstand ontving. Anders dan bijvoorbeeld bij het bereiken van de 18-jarige leeftijd van een kind, dat daardoor meerderjarig wordt, kan van het bereiken van de 21-jarige leeftijd van een kind niet worden gezegd dat dit een verandering is die maakt dat de betrokkene erop bedacht moet zijn dat zijn of haar recht op bijstand verandert. Betrokkene is over de betekenis van die leeftijd op geen enkele wijze geïnformeerd;
- het verweer van de gemeente, dat de informatie over de *kostendelersnorm* is te vinden op de website van de gemeente, treft geen doel. Die informatie is alleen te vinden door te zoeken naar antwoorden op veel gestelde vragen. Bovendien wordt die website voortdurend gewijzigd, zodat niet is na te gaan of de informatie over de *kostendelersnorm* ook in de hier van belang zijnde periode op de website was te vinden. Daarbij komt dat betrokkene geen enkele aanleiding had om rond de 21ste verjaardag van haar dochter te onderzoeken of zij nog naar de juiste norm bijstand ontving.

De Raad vernietigt de uitspraak van de rechtbank en de beslissingen op bezwaar en herroept de primaire beslissingen. De gemeente wordt in de kosten veroordeeld.

Centrale Raad van Beroep, 13 december 2021, ECLI:NL:CRVB:2021:3214

## Bespreking

Hoewel het interessant is om te lezen waarom de gemeente de herziening en terugvordering van de bijstand niet op een andere wettelijke grondslag kon baseren, zal hierna verder ingegaan worden op de vraag of in het kader van de *kostendelersnorm* een betrokkene wel of niet verplicht is om mededeling te doen van het feit dat een medebewoner de 21-jarige leeftijd heeft bereikt of met de studie is gestopt.

Medebewoners van 21 jaar en ouder die niet studeren en geen commerciële huurrelatie met de bijstandsgerechtigde hebben, worden in principe als kostendelers aangemerkt (artikel 19a Pw). Dan is de lagere *kostendelersnorm* van toepassing (artikel 22a Pw).

In deze uitspraak vindt de Raad dat de inlichtingenplicht niet is geschonden. Betrokkene heeft de geboortedatum van haar dochter doorgegeven bij de aanvraag, dus de gemeente was op de hoogte per wanneer de *kostendelersnorm* mogelijk van toepassing zou zijn.

In het kader van de vraag of de gemeente de bijstand op een andere grondslag kon herzien, overweegt de Raad onder meer, dat betrokkene “over de betekenis van die leeftijd op geen enkele wijze is ingelicht”. De vraag of betrokkene de inlichtingenplicht heeft geschonden is, zoals de Raad opmerkt, een andere. Toch lijkt deze overweging daarvoor van betekenis te zijn.

Wat als de gemeente betrokkene wel zou hebben ingelicht over de betekenis van de leeftijd van de dochter? Bijvoorbeeld in de toekenningsbeschikking met de verplichting om de gemeente te informeren op het moment dat zij 21 wordt?

Dan is er volgens de uitspraak van 9 juli 2019, ECLI:NL:CRVB:2019:2227 ,waar de gemeente in deze zaak aan refereerde, wel degelijk sprake van schending van de inlichtingenplicht. Daar was de Raad van mening dat het feit, dat de gemeente al op de hoogte was van de geboortedatum van de zoon, betrokkenen niet ontslaat van de inlichtingenplicht. Als we echter inzoomen op het feitencomplex valt daaruit op te maken dat betrokkenen er in de toekenningsbeschikking op gewezen zijn, dat als een medebewoner de 21-jarige leeftijd bereikt of niet langer als studerende is aan te merken, zij dit door moeten geven.

In ECLI:NL:CRVB:2019:2232 volgde de Raad de overwegingen van de rechtbank met betrekking tot de verplichting van betrokkene om mededeling te doen van het feit dat haar zoon met zijn studie was gestopt. Daarbij merkte de rechtbank onder meer op dat betrokkene de vraag of er wijzigingen zijn in de situatie van een eventuele medebewoner telkens met 'nee' heeft beantwoord op de rechtmatigheidsformulieren. De Raad concludeerde, dat er sprake was van schending van de inlichtingenplicht en dat herziening en terugvordering van de bijstand in verband met toepassing van de *kostendelersnorm* terecht was.

In ECLI:NL:CRVB:2021:804 echter was de Raad het met betrokkene eens, dat hij de beëindiging van de studie van een medebewoner niet hoefde te melden. De Raad merkte op dat, anders dan uit laatstgenoemde uitspraak kan worden afgeleid, de inlichtingenplicht voor betrokkene niet met zich mee brengt dat hij

zonder concrete aanleiding steeds de feiten en omstandigheden van de medebewoner moet onderzoeken.

Interessant is dat de Raad in die uitspraak aangeeft wat de gemeente zelf kan doen om tijdig aan de informatie te komen over medebewoners van de bijstandsgerechtigde, die van belang zou kunnen zijn voor het recht op bijstand. Genoemd wordt onder meer: het overgaan tot actieve uitvraag. Desgevraagd is een betrokkene namelijk wel verplicht de gegevens en documenten over de (gewijzigde) situatie van een medebewoner te verstrekken, voor zover hij daarover redelijkerwijs kan beschikken. Zie de bespreking van deze uitspraak in de nieuwsbrief Werk, participatie en inkomen2021, week 19.

Of de Raad met de uitspraak van 13 december 2021 een andere weg is ingeslagen is zeker niet uit te sluiten. De Raad haalt daarbij de uitspraak van 13 februari 2007 aan (ECLI:NL:CRVB:2007:AZ9577), waarin wordt geconcludeerd dat betrokkene het bereiken van de 18-jarige leeftijd van het inwonende kind niet hoefde te melden (in deze zaak was de gemeente overigens wel bevoegd om tot herziening en terugvordering over te gaan). Mogelijk pakt de Raad die lijn weer op.

Uit de hier behandelde uitspraken kan echter ook een andere lijn worden gedestilleerd:

- als een betrokkene door de gemeente niet is geïnformeerd over de mogelijke betekenis voor de bijstand van een medebewoner die de 21-jarige leeftijd heeft bereikt of stopt met de studie en de gemeente daar geen actieve uitvraag naar doet, dan rust op betrokkene niet de spontane (inlichtingen)plicht om van die feiten melding te maken;
- is er ten aanzien deze feiten wel sprake van een expliciete uitvraag door de gemeente, bijvoorbeeld via een rechtmatigheidsformulier of een opgelegde verplichting, dan bestaat de verplichting om hiervan melding te maken wel.

Bij het zogenoemde vervangingsvermoeden wordt overigens eenzelfde onderscheid gemaakt. Zie de uitspraak van 4 juni 2019, ECLI:NL:CRVB:2019:1942 en de bespreking in de nieuwsbrief Bezwaar en Beroep van oktober 2019.

### Conclusie

Samenvattend kan gesteld worden dat het van belang is dat de gemeente alert reageert op signalen uit het eigen uitkeringssysteem en Suwinet met betrekking tot leeftijd en studie van eventuele medebewoners van bijstandsgerechtigden. Van schending inlichtingenplicht ten aanzien van deze feiten kan in het algemeen slechts worden gesproken als deze expliciet zijn uitgevraagd door de gemeente en betrokkene de gevraagde informatie niet heeft verstrekt.

## 🔨 Geen bijstand voor gemiste huurtoeslag bij toepassing kostendelersnorm

In deze uitspraak boog de hoogste bestuursrechter zich over de vraag of het gemis aan huurtoeslag van betekenis is voor de toepassing van de *kostendelersnorm*. Het eindoordeel was dat de *kostendelersnorm* toetsing aan Europees recht ook in deze situatie doorstaat omdat er geen sprake is van een buitensporig zware last. Er is verder geen aanleiding om de bijstand in het kader van maatwerk af te stemmen.

## Wat gaat het over?

Betrokkene ontving bijstand op grond van de Participatiewet (Pw). Zij heeft een inwonende zoon die op 22 juli 2017 de leeftijd van 21 jaar heeft bereikt en vanaf dat moment een kostendelende medebewoner is. Dat was voor de gemeente reden om het recht op bijstand vanaf die datum te herzien naar de *kostendelersnorm*. Met toepassing van artikel 22a Pw wordt dan uitgekomen op 50% van de gehuwdennorm.

Tevens woonde de vriendin van de zoon bij betrokkene in. Omdat betrokkene had opgegeven dat de vriendin studeerde werd zij aanvankelijk niet aangemerkt als kostendelende medebewoner. Uit nadere informatie bleek echter dat de vriendin al vanaf 7 januari 2017 niet meer studeerde en geen recht op studiefinanciering had. Dat was voor de gemeente aanleiding om de bijstand nogmaals naar de *kostendelersnorm* te herzien en met ingang van laatstgenoemde datum vast te stellen op 50% en vanaf 22 juli 2017 op 43,3% van de gehuwdennorm.

Verder heeft de gemeente de teveel betaalde bijstand teruggevorderd tot een bedrag van ruim € 1.600.

Het bezwaar en beroep van betrokkene zijn ongegrond verklaard.

## Wat is het oordeel van de Centrale Raad van Beroep?

Betrokkene voerde aan dat toepassing van de *kostendelersnorm* in haar situatie tot een onevenredige en buitensporige zware last leidde en daarom buiten toepassing moest blijven.

Zij onderbouwde dat standpunt door te stellen dat zij door de medebewoning geen huurkostenvoordeel, maar juist een huurkostennadeel had, nu zij als gevolg van de inwoning geen huurtoeslag meer kreeg en de over 2017 ontvangen toeslag moest terugbetalen. Hiermee is volgens betrokkene door de wetgever geen rekening gehouden bij de invoering van de *kostendelersnorm*.

Toepassing van deze norm vindt zij daarom in strijd met het eigendomsrecht dat gewaarborgd is in artikel 1 van het Eerste Protocol (EP) bij het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens (EVRM).

Volgens vaste rechtspraak is dat eigendomsrecht bij beëindiging of intrekking, maar ook bij verlaging van de bijstand in het geding en kan op die bepaling getoetst worden.

In een eerdere zaak over de toepassing van de *kostendelersnorm* ging de Raad af op de uitleg die het Europees Hof voor de Rechten van de Mens aan

artikel 1 van het EP geeft (bijvoorbeeld in ECLI:NL:CRVB:2016:3872). Inmenging in het eigendomsrecht is geoorloofd als aan drie voorwaarden wordt voldaan:

- Het moet bij wet zijn geregeld. In het geval van toepassing van de *kostendelersnorm* wordt aan deze eis voldaan omdat artikel 19a en 22a van de Pw daarin voorzien.
- Er moet sprake zijn van een legitieme doelstelling in het algemeen belang. Ook aan deze voorwaarde wordt voldaan. Met de *kostendelersnorm* wordt rekening gehouden met de mogelijkheid om kosten, waaronder kosten van huur, met één of meerdere personen te delen. Daarmee wordt de bijstand afgestemd op de feitelijke omstandigheden waarin een betrokkene zich bevindt.
- De inmenging moet proportioneel zijn. Dat wil zeggen dat er een behoorlijk evenwicht moet zijn tussen het algemeen belang van de samenleving en de bescherming van de fundamentele rechten van het individu. Aan de vereiste wordt niet voldaan als het individu door de inmenging een buitensporige zware last ("an individual and excessive burden") moet dragen.

De Raad was in deze zaak van mening, dat het wegvallen van het recht op huurtoeslag geen buitensporige zware last voor betrokkene met zich meebracht. Het gemis aan huurtoeslag staat volgens de Raad los van toepassing van de *kostendelersnorm*. De Raad stelt vast dat intrekking van de huurtoeslag weliswaar ook met de inwoning van de zoon en zijn vriendin te maken hadden, maar direct verband hield met het totale inkomen van alle bewoners van de woning. De woonlasten hoeven niet door betrokkene alleen te worden gedragen. De medebewoners kunnen daar naar evenredigheid in bijdragen. Toepassing van de *kostendelersnorm* is in deze situatie niet in strijd met artikel 1 van het EP.

Betrokkene voerde subsidiair aan, dat de gemeente maatwerk had moeten leveren en voerde daarbij onder meer aan dat de vriendin tijdelijk in de woning verbleef bij wijze van crisisopvang. De Raad gaat aan dat argument voorbij en motiveert dat uitvoerig.

- Voor zover betrokkene met "maatwerk" bedoelt dat de gemeente had moeten afwijken van de *kostendelersnorm*, merkt de Raad op dat de van toepassing zijnde artikelen van dwingend recht zijn. Dat wil zeggen dat er geen ruimte is voor afwijking of buiten toepassing laten van de *kostendelersnorm*. De Raad wijst verder nog op het feit dat volgens de wetgever de redenen van inwoning los staan van de voordelen van het kunnen delen van de kosten.
- Voor zover betrokkene verzoekt om maatwerk in die zin, dat de gemeente de bijstand had moeten afstemmen en aanvullen op grond van de daarvoor in de Pw opgenomen bepaling (artikel 18, lid 1) merkt de Raad het volgende op. Voor afstemming is slechts plaats in zeer bijzondere situaties. Dat de vriendin in verband met een crisissituatie in is komen wonen, staat vast. Dat daarvan op 7 januari 2017 nog steeds sprake was staat echter niet vast. Betrokkene heeft dat niet aannemelijk gemaakt en dat geldt eveneens voor de stelling, dat het verblijf van de vriendin toen nog als tijdelijk was aan te merken. Er is kortom geen reden om de bijstand af te stemmen op omstandigheden, mogelijkheden en middelen. Ook al omdat betrokkene in het geheel geen inzicht in haar financiële situatie heeft gegeven.

### Conclusie

Het hoger beroep slaagt niet.

Centrale Raad van Beroep, 28 januari 2020
ECLI:NL:CRVB:2020:178

## 📌 Geen individualisering kostendelersnorm, geen inzage in financiële situatie

Betrokkene stelt dat voor haar van de *kostendelersnorm* moet worden afgeweken op grond van het individualiseringsbeginsel van artikel 18, eerste lid Pw. Deze beroepsgrond slaagt niet, nu zij niet met een totaaloverzicht van haar inkomsten en uitgaven heeft onderbouwd dat de toepassing van de *kostendelersnorm* voor haar tot een financieel schrijnende situatie leidde.

### Wat speelt er?

Betrokkene ontvangt bijstand naar de *kostendelersnorm* (50% van de norm gehuwden), omdat haar moeder op haar adres staat ingeschreven. Haar moeder ontvangt een AOW-uitkering. Betrokkene heeft aangevoerd dat de rechtbank ten onrechte geen rekening heeft gehouden met haar schrijnende situatie en het individualiseringsbeginsel op grond van artikel 18 van de Pw. Betrokkene kon met de bijstand na aftrek van de hypotheeklasten van € 625,- per maand haar vaste lasten niet meer voldoen en kon daarvan niet leven. Zij had recht op een woonkostentoeslag van € 281,50, maar dit bedrag werd op enig moment niet meer aan haar voldaan. Betrokkene heeft het college op de hoogte gehouden van haar financiële situatie en heeft daarbij te kennen gegeven dat er beslag was gelegd op haar auto en koopwoning. De slechte financiële situatie heeft ertoe geleid dat de woning is geveild, dat zowel betrokkene als haar moeder dakloos zijn geworden en geen uitkering hebben dan wel andere inkomsten. Ter zitting heeft betrokkene er op gewezen dat zij voor haar moeder zorgde, zodat deze niet naar een bejaardenhuis hoefde te gaan.

### Waarom hoeft het college de *kostendelersnorm* niet te individualiseren?

Artikel 22a van de Pw is dwingendrechtelijk van aard en biedt - behoudens de uitzonderingssituaties die zijn opgenomen in het derde en vierde lid van dit artikel en die zich hier niet voordoen - geen ruimte voor afwijking dan wel het buiten toepassing laten van de *kostendelersnorm*.
Uit vaste rechtspraak (ECLI:NL:CRVB:2012:BX8450) volgt dat voor een individuele afstemming met toepassing van deze bepaling in de vorm van een verlaging of verhoging slechts plaats in zeer bijzondere situaties. De wetgever heeft, zoals de Raad eerder heeft overwogen (ECLI:NL:CRVB:2016:3875), bewust ervoor gekozen om de *kostendelersnorm* ook van toepassing te laten zijn op personen die een woning delen met een bloedverwant in de eerste of tweede graad en waarbij sprake is van een zorgbehoefte (Kamerstukken II 2013/14, 33 801, nr. 19, blz. 15-16).
Van de bepalingen over de *kostendelersnorm* kan slechts met toepassing van artikel 18, eerste lid, van de Pw in zeer bijzondere situaties worden afgeweken.

De wetgever heeft er bewust voor gekozen om de *kostendelersnorm* ook van toepassing te laten zijn op degenen die voorzien in de zorgbehoefte van een inwonend familielid. Betrokkene heeft niet aannemelijk gemaakt dat zij in zeer bijzondere omstandigheden als bedoeld in artikel 18 van de Pw verkeerde. Zij heeft niet met een totaaloverzicht van haar inkomsten en uitgaven onderbouwd dat de toepassing van de *kostendelersnorm* voor haar tot een financieel schrijnende situatie leidde.
ECLI:NL:CRVB:2018:2159

Gecontroleerd door Stimulansz op 06 januari 2025

## Geen kostendelersnorm bij tijdelijke verblijf vluchtelingen/ontheemden

Met ingang van 3 maart 2022 wordt in Amsterdam de *kostendelersnorm* buiten beschouwing gelaten wanneer een klant onderdak biedt aan uit Oekraïne afkomstige ontheemden. Zie voor meer informatie hierover het werkbericht.

In Gemeentenieuws 2022 – 2 heeft het ministerie SZW gemeenten opgeroepen hetzelfde uitgangspunt te hanteren voor andere groepen vluchtelingen. Naar aanleiding hiervan heeft Amsterdam besloten dat met ingang van 19 mei 2022 de *kostendelersnorm* ook voor andere ontheemden, die als gevolg van een crisissituatie rechtmatig in Nederland verblijven voor de duur van in ieder geval zes maanden, niet van toepassing is. Voorwaarde hierbij is wel dat inwoning direct wordt gemeld bij de gemeente. Zie verder het werkbericht hierover voor verdere informatie.

Gemeentenieuws 2023 - 1 (item 3): Omdat de oorlog in Oekraïne voortduurt, verzoekt de Minister voor APP hierbij gemeenten om het niet toepassen van de *kostendelersnorm* op grond van tijdelijk verblijf na de eerste termijn van twaalf maanden met nog eens zes maanden te verlengen tot in ieder geval 1 september 2023. Afhankelijk van de ontwikkelingen in Oekraïne wordt dan weer bekeken of deze termijn opnieuw verlengd moet worden. Dit geldt wederom voor ontheemden uit Oekraïne, maar ook voor andere ontheemden in crisissituaties. Dit kan met behulp van maatwerk op grond van artikel 18, eerste lid, Participatiewet. Zodra echter een in huis opgenomen ontheemde een volledige bijstandsuitkering ontvangt, is er sprake van een nieuwe situatie waarbij de gemeente de *kostendelersnorm* wel kan toepassen. Ook hierbij is afhankelijk van het individuele geval maatwerk op grond van artikel 18, eerste lid, Participatiewet mogelijk.

Zie ook de informatie hierboven van Stimulansz

Gecontroleerd op 08 mei 2023